

Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Çalışmaları

Bahar 2021

V. Güvenliğe Eleştirel Yaklaşımlar - III

*İnsan Güvenliği Yaklaşımı, Üçüncü Dünya Güvenlik
Çalışmaları, Postkolonyalizm, Postyapısalcılık*

İnsan Güvenliği (Human Security)

- 1990'ların ortasından itibaren **Birleşmiş Milletler öncülüğünde** yaygınlaşmıştır.
- İç çatışmaların ve küreselleşmenin yarattığı çok boyutlu tehdit ve eşitsizliklere maruz kalan insanlara odaklanıyor.
- BM Kalkınma Programı (UNDP) **1994 İnsani Kalkınma Raporu**
- Referans nesnesi -> **İnsan**
- İki farklı yorum: Geniş x Dar

İnsan Güvenliği

Geniş yorum: Yoksulluk ve yoksunluktan arınma (freedom from want). BM ve Japonya

- UNDP 1994 İnsani Kalkınma Raporu: İnsanların evde, işyerinde, toplum içinde, günlük yaşamda ani ve ıstırap verici dalgalanmalar karşısında korunması durumunu ifade eder. 7 alanı kapsar: ekonomi, gıda, sağlık, çevre, birey (şiddet), toplum, siyasal (özgürlükler).
- 2003 Human Security Now raporu: İnsan güvenliği, özgürlükleri ve insan olmanın gereklerini sağlayacak ve geliştirecek şekilde insan hayatının öz değerlerinin korunmasıdır.
- İnsan güvenliğinin sağlanması ulusal ve uluslararası kalkınma politikaları önemlidir.

İnsan Güvenliği

Kalkınma önceliklerinin belirlenmesinde etkili olan çeşitli rapor ve endeksler vardır:

- **BM:** İnsani Kalkınma Raporları ve İndeks
- **World Economic Forum:** Global Rights Report
- **Fund for Peace:** Failed States Index
- **Freedom House:** Freedom in the World, Freedom of the Press, Freedom on the Net
- **Transperancy International:** Corruption Perceptions Index

İnsan Güvenliği

Dar yorum: Korkudan arınma (freedom from fear). Kanada, A. Mack, K. Bajpai

- İnsanların **savaş, etnik temizlik, soykırım** gibi doğrudan şiddet içeren olguların **mağduru** olmasına odaklanır.
- **Uluslararası toplumun, insanî krizler** yaşanan bölgelere kriz/çatışma yönetimi çerçevesinde müdahalesini öngörür: diplomatik ve askerî müdahale
- **Koruma sorumluluğu** (responsibility to protect - R2P): Kanada hükümetinin BM'ye sunduğu rapor (2001), BM Genel Kurulu Kararı (2005).

3 boyut: önleme, tepki verme ve yeniden inşa.

Güvenlik Konseyi Kararları: 2006: Sudan-Darfur, 2011: Libya, Fildişi Sahili, Güney Sudan ve Yemen, 2013: OAC.

- **Human Security Report Project**

İnsan Güvenliği

Referans nesnesi:

İnsan

Tehdidin kaynağı ve niteliği:

Çok boyutlu tehditler: ekonomi, gıda, sağlık, çevre, şiddet, toplum, siyasal baskı

Güvenliği sağlayacak özne ve yöntemler:

Devletler, uluslararası örgütler, STK'lar; kriz yönetimi ve kalkınma politikaları

İnsan Güvenliği

İnsan Güvenliği kapsamında başlıca uluslararası girişimler:

- **İnsan Güvenliği Ağı** (1998): Avusturya, Kanada, Şili, Kosta Rika, Yunanistan, İrlanda, Ürdün, Mali, Panama, Norveç, Slovenya ve İsviçre
- **BM İnsan Güvenliği Fonu** (1999)
- **İnsan Güvenliği Danışma Kurulu** (2003)
- **Ottawa Sözleşmesi** (1997) ve **Uluslararası Ceza Mahkemesi** (2002)

İnsan Güvenliği

İnsan Güvenliği ile diğer eleştirel yaklaşımlar (Aberystwyth) arasındaki temel farklar:

- İnsan güvenliği – devlet ilişkisi.
- Küresel adaletsizlikler ve sömürü ilişkileri.

(Neoclaus'un insan merkezli güvenlik yaklaşımlarına yönelik eleştirisi.)

Üçüncü Dünya Güvenlik Çalışmaları

- **1980'lerde** ortaya çıkıyor: M. Ayoob, A. Acharya, B. Korany, C. Thomas, B. Job
- Stratejik Çalışmaların **Batı-merkezliliğini** eleştiriyorlar
- Üçüncü dünya devletlerinin ayrıksı güvenlik sorunlarını vurgularlar:
 - az gelişmişlikten kaynaklanan kalkınma sorunları
 - zayıf devlet yapısından kaynaklanan sorunlar (altyapısal x despotik güç ayrımı) -> iç tehditlerin önceliği -> **rejim güvenliği**

Üçüncü Dünya Güvenlik Çalışmaları

«Rejim Güvenliği»

hükümet < **rejim (yönetici elitler)** < devlet

- Referans nesnesi:

İktidar seçkinleri ve onların kurduğu siyasal/ekonomik düzen

- Tehdidin kaynağı ve niteliği:

Ülke içindeki muhalif unsurlar ve dış destekçileri; askerî ve siyasî/ideolojik

- Güvenliği sağlayacak özne ve yöntemler:

Rejim ve dış destekçileri; zorla bastırma, dışsallaştırma ve popülist dış politika, dış desteğe başvurma (S. David: *omnibalancing*), yatıştırma.

(Rejim güvenliği - ulusal güvenlik ilişkisi)

Üçüncü Dünya Güvenlik Çalışmaları

- Güvensizlik ikilemi (*insecurity dilemma*): Rejim güvenliğini sağlamazsa içerideki muhalif unsurlara karşı mağlup olup mevcudiyetini kaybeder, ama **güvenliğini sağlayacak politikalar içeride ve dışarıda başka güvensizlikler doğurabilir.**
- Reçete: güçlü devlet inşası ?

Postkolonyalizm ve Güvenlik

- 1990'lardan itibaren ortaya çıkan **postkolonyal yaklaşımlar** Üçüncü Dünyacı yaklaşımlarla benzer noktalardan hareket edip, onları da eleştiren bir yaklaşım ortaya koyuyorlar (Krause, Niva, Barkawi, Laffey).
- Geleneksel yaklaşımların Batı-merkezliliğini eleştirirler
- Üçüncü Dünyacılardan farklı olarak devletten vatandaşa yönelen şiddetin altını çizerler
- Zayıf/başarısız devlet söylemini eleştirirler
 - ✓ Sömürge ilişkilerini görmezden gelir
 - ✓ Ötekileştirme ve kimlik inşası
- Antropoloji ve etnografik saha çalışmaları -> Yerel güvenlik inşalarındaki farklılık
- Batı tarzı ulus devleti bitmiş ve ulaşılmaması gereken bir proje olarak algılamak sorunlu
- Ulus devlet dışındaki farklı (yerel ilhamlı) yönetim formları üzerine düşünülebilir

Postyapısalcılık ve Güvenlik

- 1980'lerden itibaren ortaya çıkıyor. Önemli temsilcileri, Campbell, Walker, Weber, Dillon, Dalby
- Güvenikleştirme, Paris Ekolü ve Postkolonyalizme ilham veriyorlar
- Derrida ve Foucault gibi dilbilimci ve filozoflardan ilham alıyorlar
- Dil'in «gerçekliği» temsil ve tahrif yeteneği
- Büyük anlatılara karşıdırlar. Bilgi iddialarının istikrarsızlığını vurgularlar.
- Güvenlik, özneleri oluşturan, kendi gerçekliğini yaratan bir söylemdir.
- Ulusal güvenlik söylemi radikal olarak farklı, aşağı ve tehditkâr bir "öteki" inşa edilmesiyle ilgili olduğu kadar, bunun tam zıddı bir "kendi" inşasıyla da ilgilidir. (egemenlik x anarşi, homojenlik x heterojenlik, düzen x çatışma)
- Somut çalışmalar: Klen, Campbell, Walker
- Demokrasi ve eleştiri ruhu, etik ilişki-> sorumluluk ve yas